

Fragmentering av viktiga habitat: orörd areal i grunda exponeringsskyddade områden (GE) och orörd strandlinje

Utveckling i inventeringsområdena 1960-1994-2008-2016-2022

1. Orörd areal i GE från 1960 och framåt, diagram
2. Orörd areal i GE, exploatering sedan 1960, kartor
3. Orörd areal i GE, exploatering sedan 1960, diagram

Utvecklingen i inventeringsområdena 1994-2008-2016-2022

4. Orörd areal i GE från 1994 och framåt, diagram
5. Orörd areal i GE, exploatering sedan 1994, kartor
6. Orörd areal i GE, exploatering sedan 1994, diagram

Jämförelse av 1960, 2016, och 2022 per län, vattendistrikt och kommun

7. Andel orörd areal i GE per län och vattendistrikt, diagram
8. Andel orörd areal i GE per kommun, diagram
9. Orörd areal i GE per kommun, kartor
10. Orörd areal i GE jämfört med 1960 per vattendistrikt, diagram

Jämförelse av 2016 och 2022 per kustvattentyp

11. Orörd areal i GE per kustvattentyp
12. Andel orörd areal i GE per kustvattentyp

Fragmentering av strandlinjen 2022, nationellt och per vattendistrikt

13. Fragmentering av strandlinjen: Fastlandet
14. Fragmentering av strandlinjen: Havsöar
15. Fragmentering av strandlinjen: Små havsöar

Kommentar om GE-skiktet

Rättningen i Kramfors och Brunnsviken gjordes efter att denna statistik hade tagits fram. För mer information om rättningen, se beskrivning i avsnittet ”Kommentar ” i dokumentet ”Påverkad yta per län, kommun och vattendistrikt: diagram över påverkanszoner”.

Det geografiska underlag som används till statistiken inom GE bygger på dagens justerade strandlinje, inte 1960-talets. Objekten utfyllnader, pirar och invallat vatten ingår därför inte i sin helhet i GE då de oftast ligger på land enligt dagens justerade strandlinje.

Karteringen av 1994 och 2008

Bakgrund till valet av årtalen 1994 och 2008 för kartering av inventeringsområden.

1994 Ökad hänsynologi

Redan på 1940-talet infördes i dåvarande byggnadslag de första bestämmelserna som gav länsstyrelsen möjlighet att förbjuda bebyggelse inom område utanför stads- och byggnadsplan om området behövde skyddas bl.a. på grund av naturskönhet, växtlighet eller andra särskilda naturförhållanden. År 1950 tillkom en provisorisk strandlag som följdes av 1952 års strandlag. Denna ersattes 1965 av naturvårdslagen. Fram till 1975 innebar strandskyddet att länsstyrelsen utsåg områden där strandskydd skulle gälla i syfte att åt allmänheten trygga tillgången till platser för bad och friluftsliv. Inom sådana områden gällde tillståndsplikt för vissa åtgärder. Efter 1975 kom strandskyddet att gälla generellt i hela landet. **Strandskyddets syfte utvidgades 1994** till att även omfatta strändernas betydelse för den biologiska mångfalden, dvs djur- och växtlivet.

<https://www.lansstyrelsen.se/download/18.737a752716f1a7f84236cf/1576749212683/TVL-info%202015:3%20Strandskydd.pdf>

2008 Strax före hanteringen av strandskyddsdispenser gick över till kommunerna

Den första juli 2009 trädde den första delen av en ny strandskyddslag i kraft i Sverige.

Kommunerna, i stället för länsstyrelserna föreslogs få huvudansvaret för att pröva frågor om upphävande av och dispens från strandskyddet **Prop. 2008/09:119**. *Samtidigt föreslogs att länsstyrelsens roll stärktes genom nya bestämmelser om att länsstyrelsen ska bevaka strandskyddets intressen vid kommunal planläggning och överpröva kommunala beslut om upphävanden och dispenser.*

<https://regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2009/02/prop.-200809119>

Utveckling i inventeringsområdena 1960-1994-2008-2016-2022

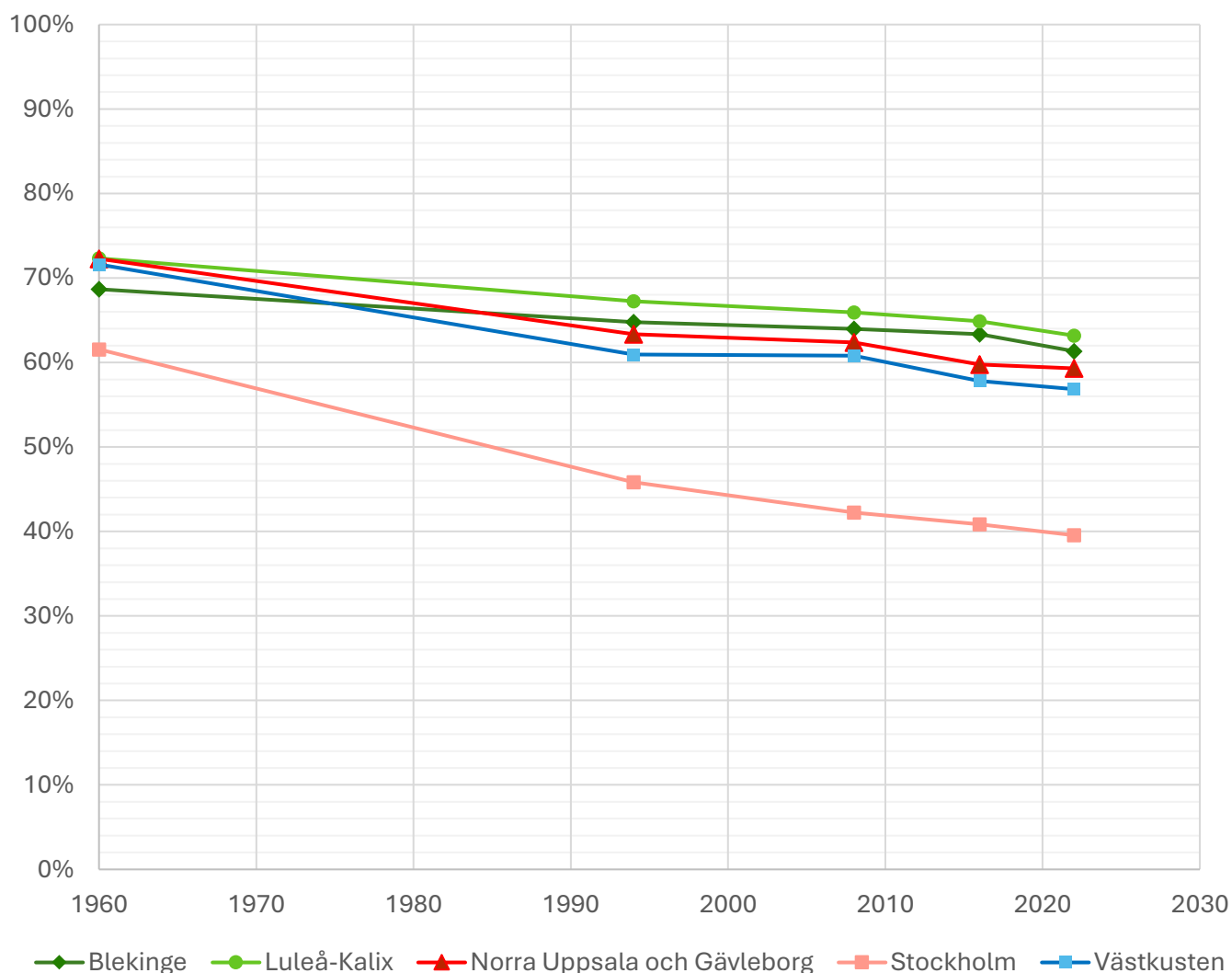
Avgränsningar

I redovisningar där alla karterade år jämförs begränsas jämförelsen till de fem inventeringsområden som ingick i karteringen av 1994 och 2008.

I redovisningar som inkluderar 1960 års kartering begränsas jämförelsen till de objekt som ingick där. Muddringar, bortgrävningar och utfyllnader, vilka bara finns med i karteringen av 1994 och framåt, exkluderas därför helt.

1. Orörd areal i GE från 1960 och framåt

Orörd areal i GE (% av total areal i GE) per inventeringsområde

Orörd areal

Med orörd areal avses här de områden där avståndet till ett karterat objekt är mer än 100 meter.

GE

Grunda vågexponeringsskyddade områden är inom djupzon 0-6 meter och har vågexponeringsklass "Ultra till extremt skyddat" och "Mycket skyddat".

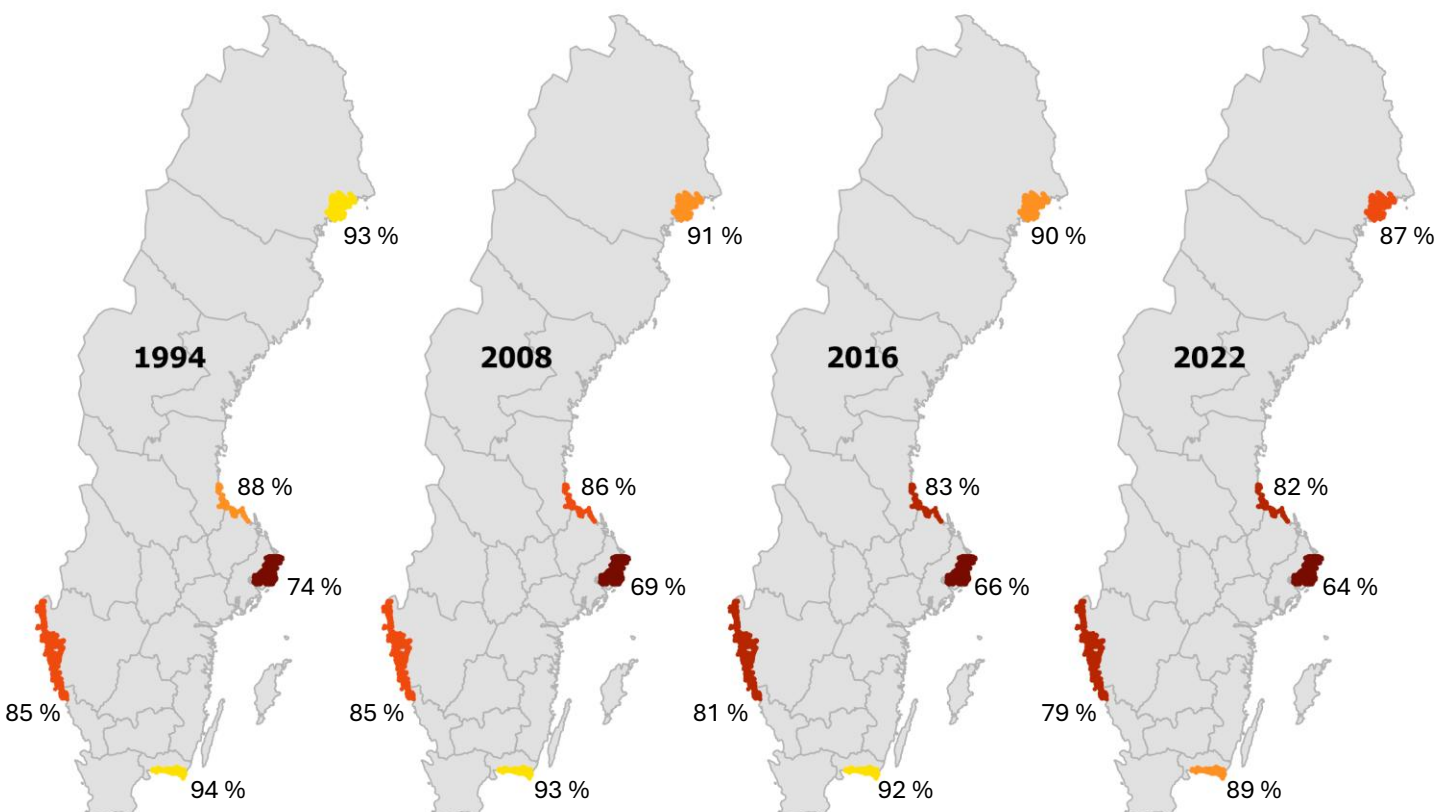
Karterade objekt

- Broar
- Bryggor
- Byggnader
- Gångbroar
- Kajer
- Pirar
- Övrigt (t.ex. stenmurar, förfallen brygga/pir/stenmur, dykdalb, fyr/sjömärke eller timmerflottning)

2. Orörd areal i GE, exploatering sedan 1960

Jämförelse med 1960

Orörd areal i GE (% av orörd areal i GE 1960)

Orörd areal

Med orörd areal avses här de områden där avståndet till ett karterat objekt är mer än 100 meter.

GE

Grunda vågexponeringsskyddade områden är inom djupzon 0-6 meter och har vågexponeringsklass "Ultra till extremt skyddat" och "Mycket skyddat".

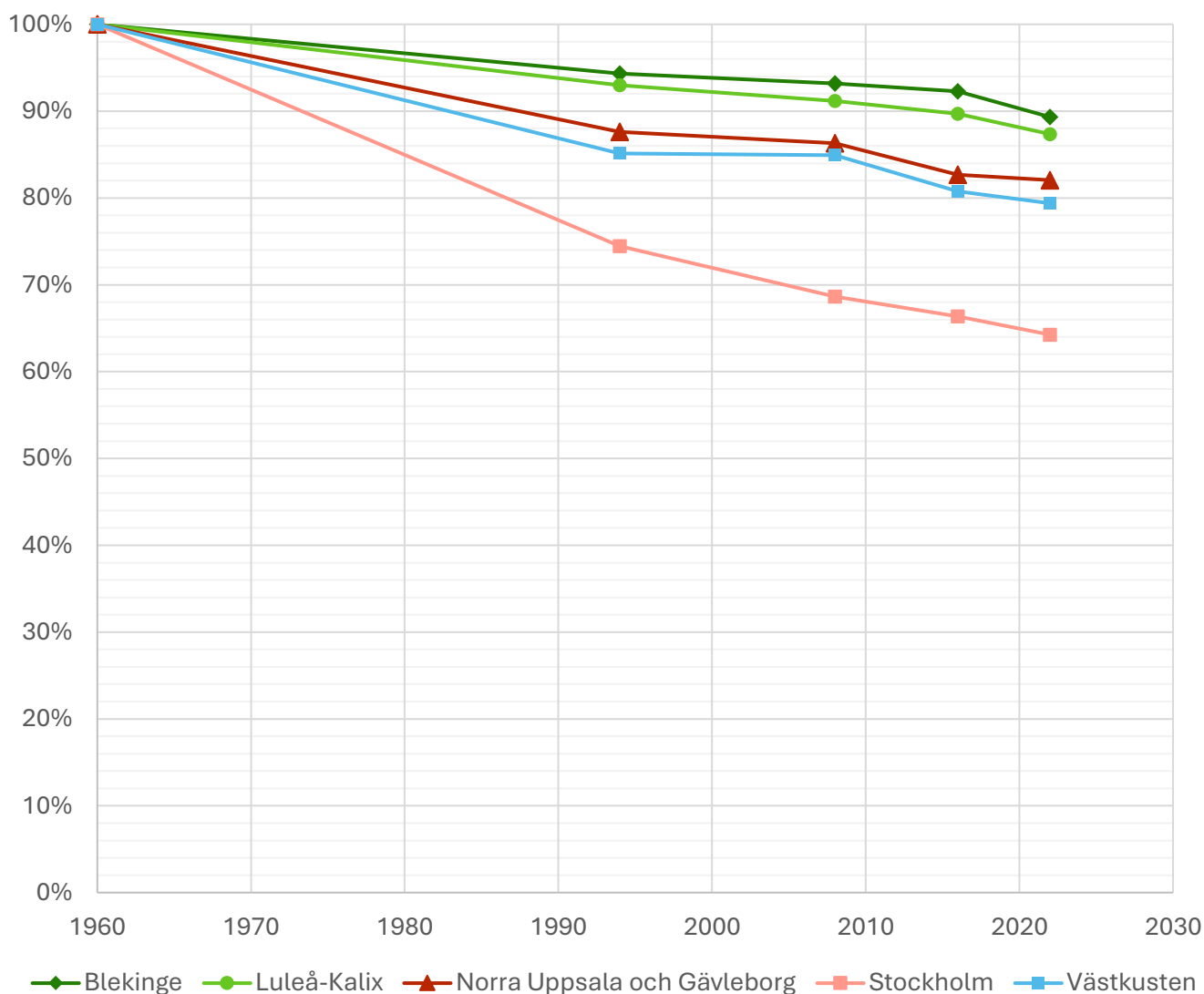
Karterade objekt

- Broar
- Bryggor
- Byggnader
- Gångbroar
- Kajer
- Pirar
- Övrigt (t.ex. stenmurar, förfallen brygga/pir/stenmur, dykdalb, fyr/sjömärke eller timmerflottning)

3. Orörd areal i GE, exploatering sedan 1960

Jämförelse med 1960

Orörd areal i GE (% av orörd areal i GE 1960) per inventeringsområde

Om exploateringen ökar linjärt i samma takt som mellan 1960 och 2022 skulle GE vara helt exploaterat om 111-519 år (111 år i Stockholm och 519 år i Blekinge).

Orörd areal

Med orörd areal avses här de områden där avståndet till ett karterat objekt är mer än 100 meter.

GE

Grunda vågexponeringsskyddade områden är inom djupzon 0-6 meter och har vågexponeringsklass "Ultra till extremt skyddat" och "Mycket skyddat".

Karterade objekt

- Broar
- Bryggor
- Byggnader
- Gångbroar
- Kajer
- Pirar
- Övrigt (t.ex. stenmurar, förfallen brygga/pir/stenmur, dykdalb, fyr/sjömärke eller timmerflottning)

Utveckling i inventeringsområdena 1994-2008-2016-2022

Avgränsningar

I redovisningar där 1994 och 2008 års kartering ingår begränsas jämförelsen till de fem inventeringsområden som ingick i de karteringarna.

När karteringen av 1960 utesluts kan jämförelsen inkludera alla karterade objekt, inklusive muddringar, bortgrävningar och utfyllnader.

4 . Orörd areal i GE från 1994 och framåt

Orörd areal i GE (% av total areal i GE) per inventeringsområde

Orörd areal

Med orörd areal avses här de områden där avståndet till ett karterat objekt är mer än 100 meter.

GE

Grunda vågexponeringsskyddade områden är inom djupzon 0-6 meter och har vågexponeringsklass "Ultra till extremt skyddat" och "Mycket skyddat".

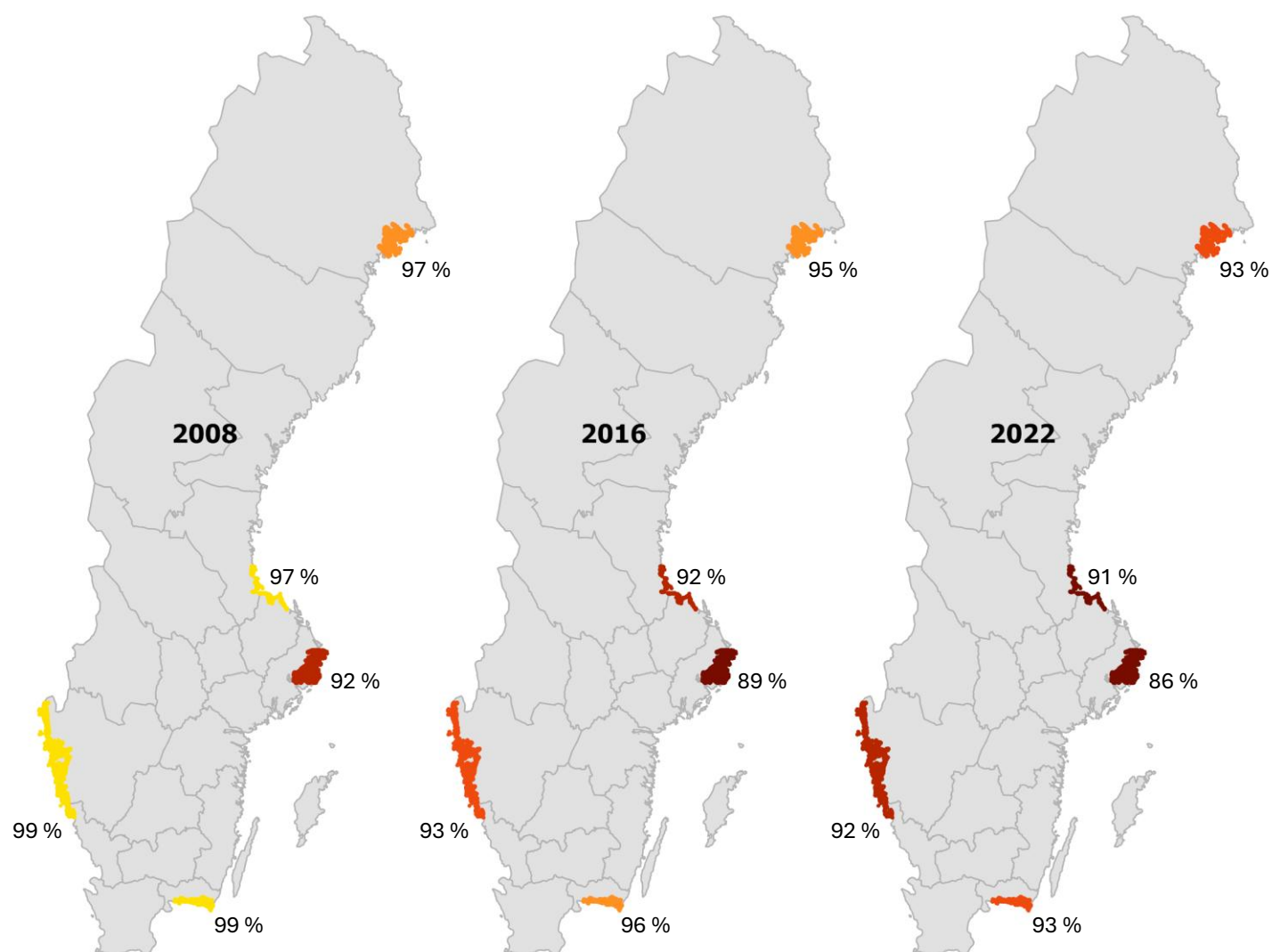
Karterade objekt

- Bortgrävningar
- Broar
- Bryggor
- Byggnader
- Gångbroar
- Kajer
- Muddringar
- Pirar
- Utfyllnader
- Övrigt (t.ex. stenmurar, förfallen brygga/pir/stenmur, dykdalb eller fyr/sjömärke)

5. Orörd areal i GE, exploatering sedan 1994

Jämförelse med 1994

Orörd areal i GE (% av orörd areal i GE 1994)

Orörd areal

Med orörd areal avses här de områden där avståndet till ett karterat objekt är mer än 100 meter.

GE

Grunda vågexponeringsskyddade områden är inom djupzon 0-6 meter och har vågexponeringsklass "Ultra till extremt skyddat" och "Mycket skyddat".

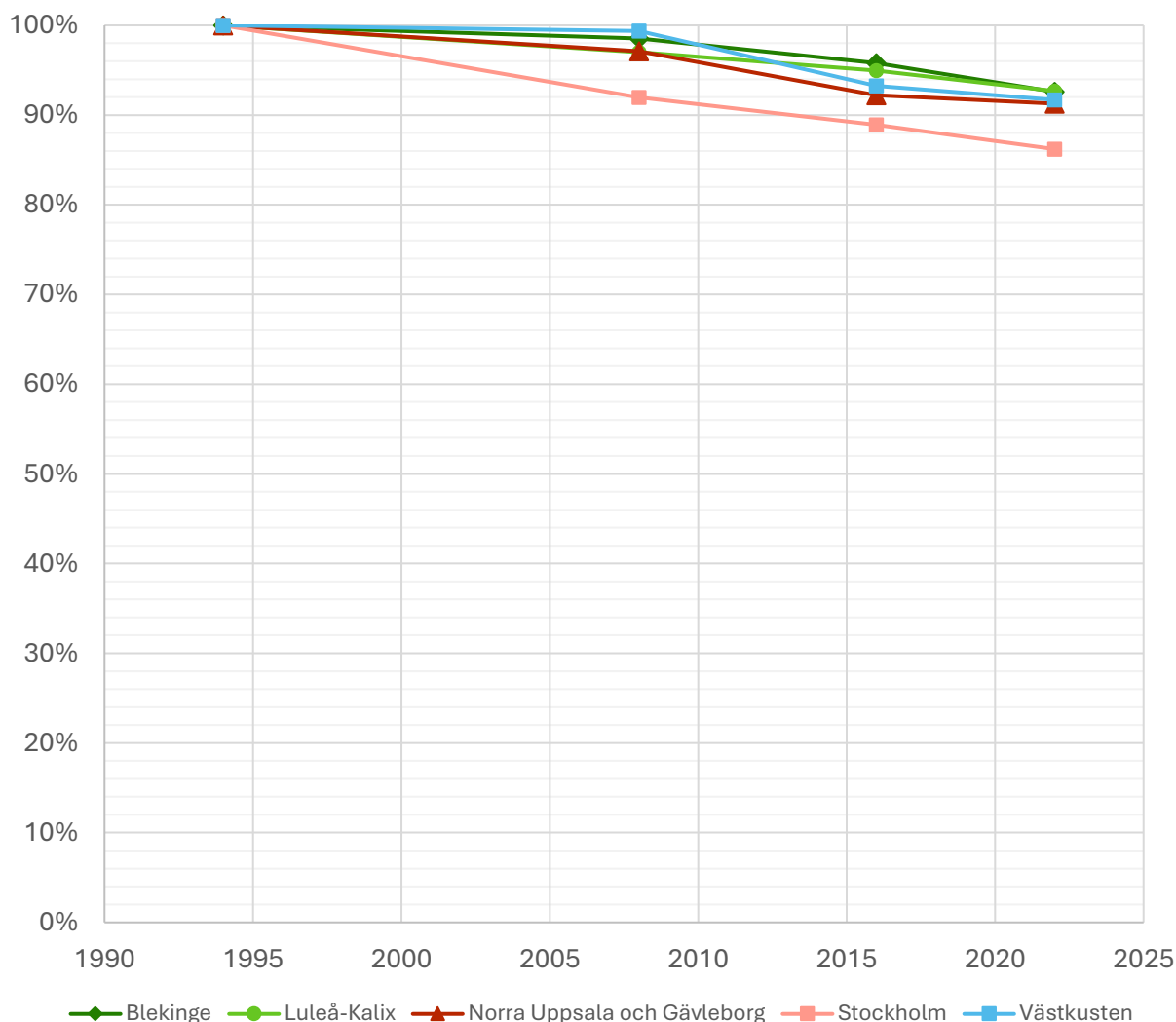
Karterade objekt

- Bortgrävningar
- Broar
- Bryggor
- Byggnader
- Gångbroar
- Kajer
- Muddringar
- Pirar
- Utfyllnader
- Övrigt (t.ex. stenmurar, förfallen brygga/pir/stenmur, dykdalb eller fyr/sjömärke)

6. Orörd areal i GE, exploatering sedan 1994

Jämförelse med 1994

Orörd areal i GE (% av orörd areal i GE 1994) per inventeringsområde

Om exploateringen ökar linjärt i samma takt som mellan 1994 och 2022 skulle GE vara helt exploaterat om 138 – 350 år (138 år i Stockholm och 350 år i Blekinge).

Orörd areal

Med orörd areal avses här de områden där avståndet till ett karterat objekt är mer än 100 meter.

GE

Grunda vågexponeringsskyddade områden är inom djupzon 0-6 meter och har vågexponeringsklass "Ultra till extremt skyddat" och "Mycket skyddat".

Karterade objekt

- Bortgrävningar
- Broar
- Bryggor
- Byggnader
- Gångbroar
- Kajer
- Muddringar
- Pirar
- Utfyllnader
- Övrigt (t.ex. stenmurar, förfallen brygga/pir/stenmur, dykdalb eller fyr/sjömärke)

Jämförelse av 1960, 2016 och 2022 per län, vattendistrikt och kommun

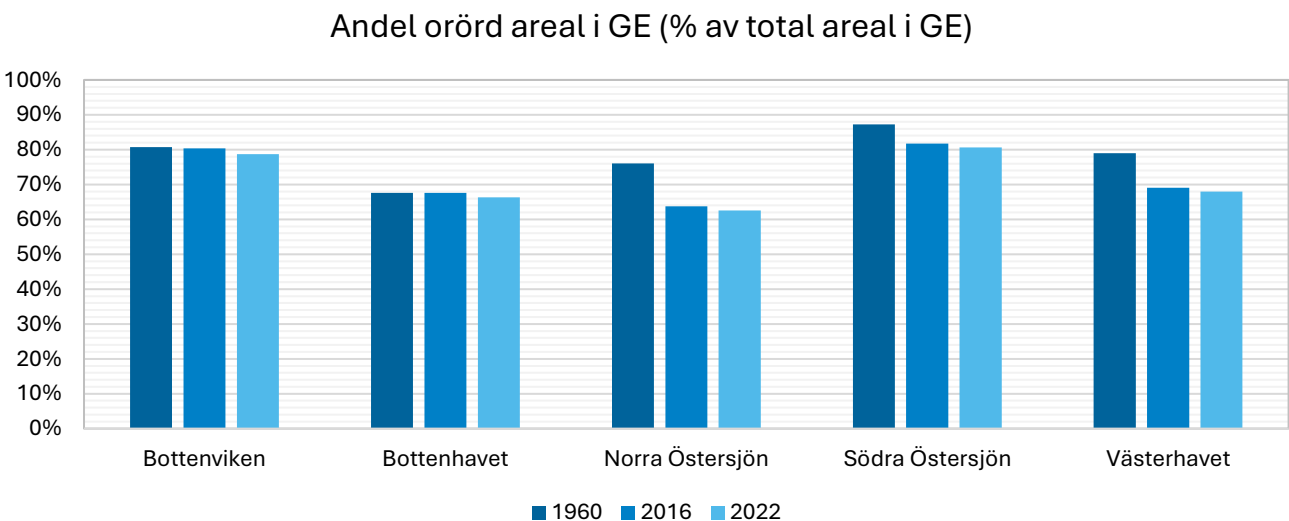
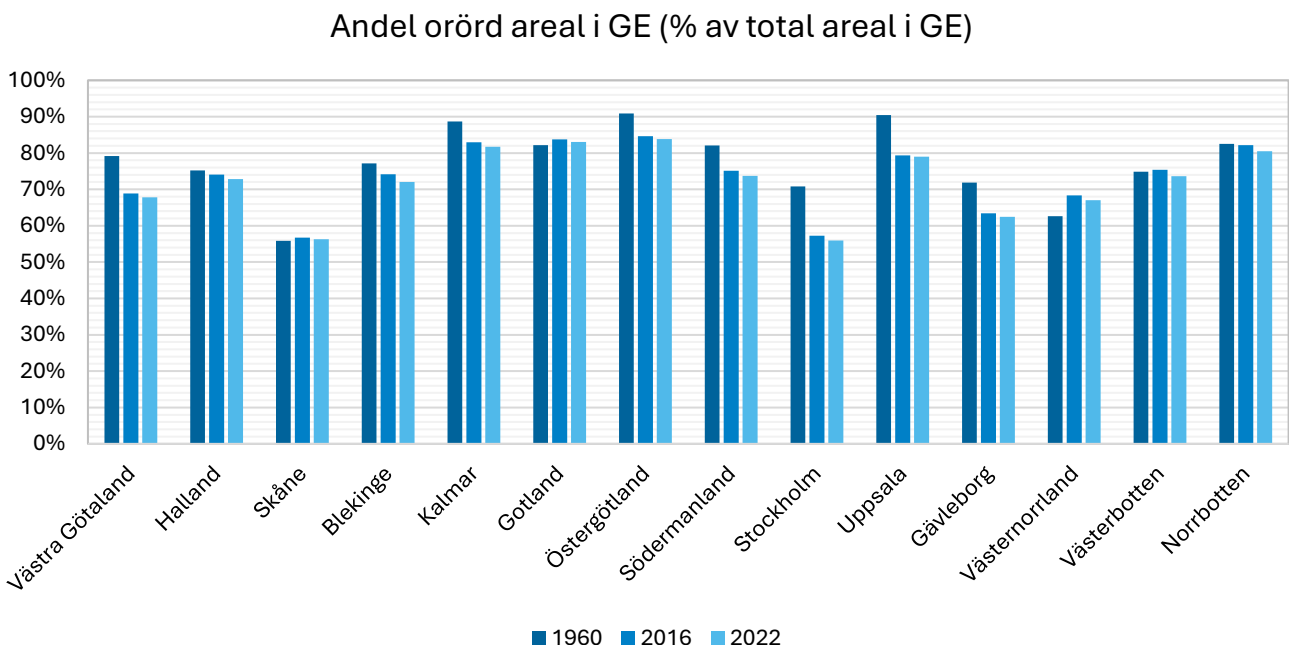
Avgränsningar

När karteringarna för 1994 och 2008 utesluts kan hela Sveriges kust ingå i jämförelsen.

I redovisningar som inkluderar 1960 års kartering begränsas jämförelsen till de objekt som ingick där. Muddringar, bortgrävningar och utfyllnader, vilka bara finns med i karteringen av 1994 och framåt, exkluderas därför helt.

De kommunvisa stapeldiagrammen exkluderar de kommuner som har mindre än 20 hektars totalareal i grunda exponeringsskyddade områden.

7. Andel orörd areal i GE per län och vattendistrikt

Orörd areal

Med orörd areal avses här de områden där avståndet till ett karterat objekt är mer än 100 meter.

GE

Grunda vågexponeringsskyddade områden är inom djupzon 0-6 meter och har vågexponeringsklass "Ultra till extremt skyddat" och "Mycket skyddat".

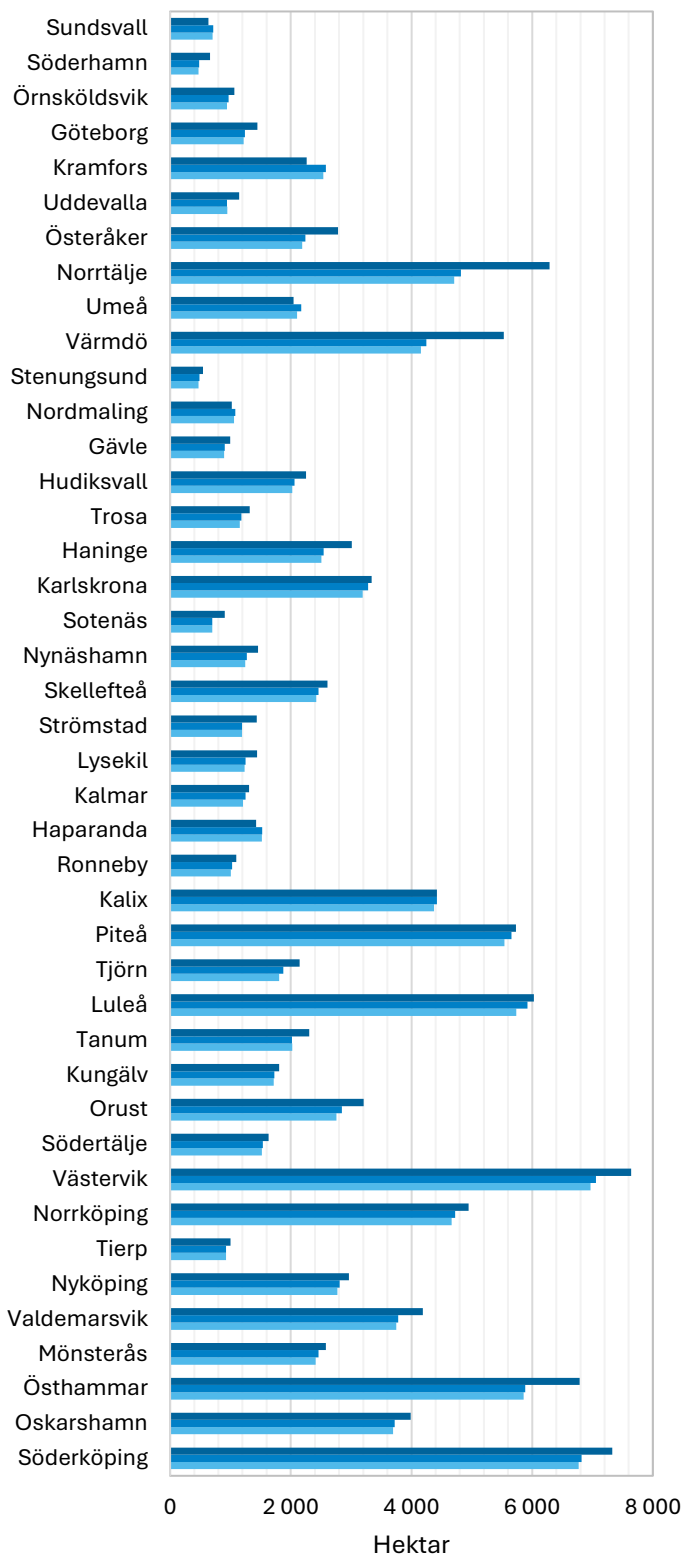
Karterade objekt

- Broar
- Bryggor
- Byggnader
- Gångbroar
- Kajer
- Pirar
- Övrigt (t.ex. stenmurar, förfallen brygga/pir/stenmur, dykdalb, fyr/sjömärke eller timmerflottning)

8. Orörd areal i GE per kommun, (1 av 2)

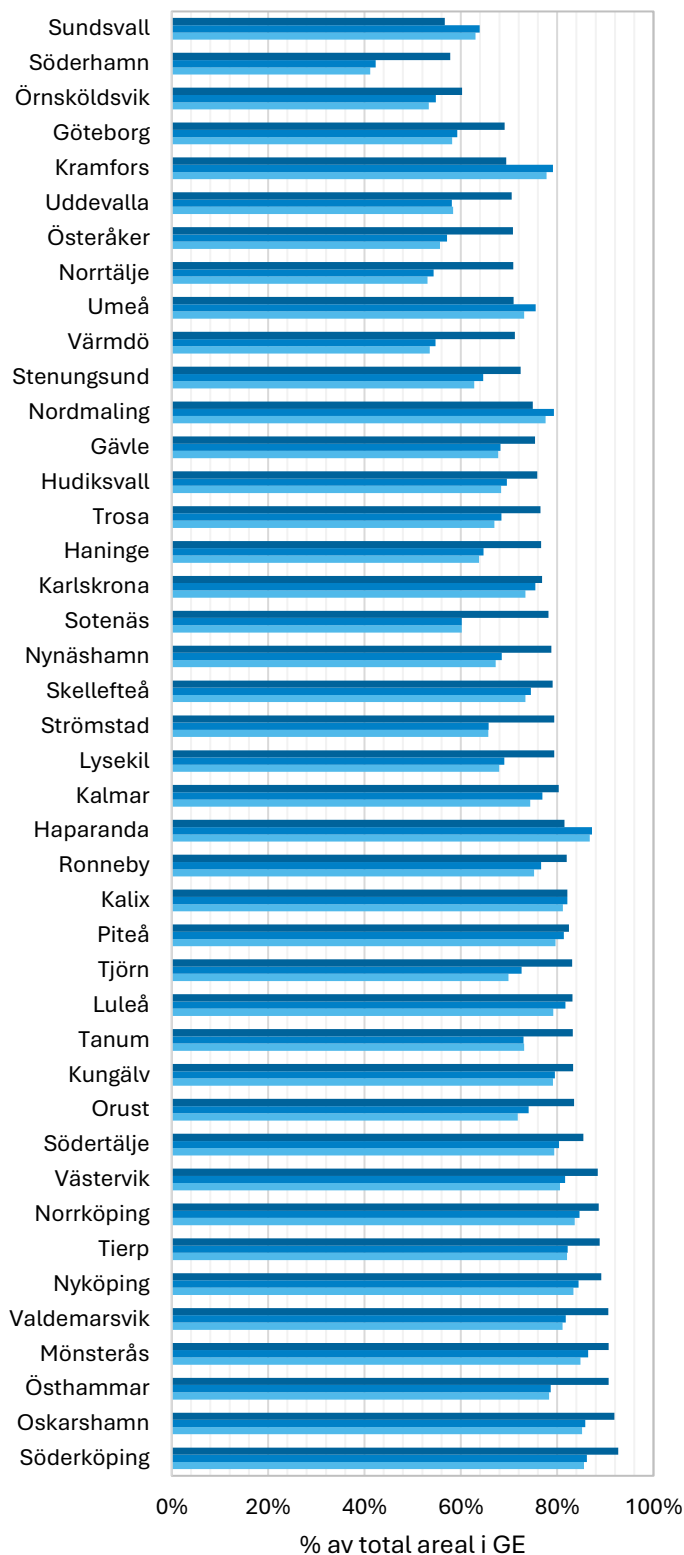
Orörd areal i GE

Kommuner med > 500 ha orörd areal i GE 1960

Andel orörd areal i GE

Kommuner med > 500 ha orörd areal i GE 1960

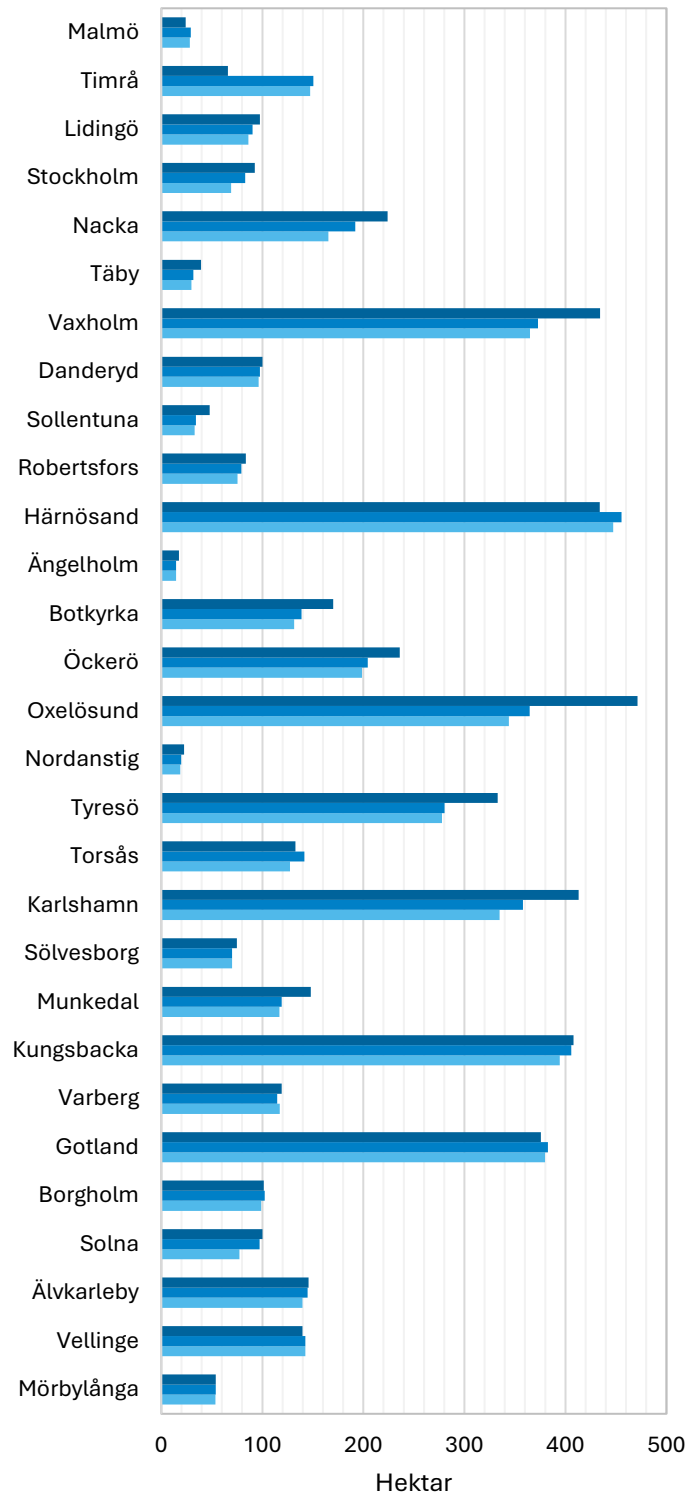
■ 1960 ■ 2016 ■ 2022

■ 1960 ■ 2016 ■ 2022

8. Orörd areal i GE per kommun, (2 av 2)

Orörd areal i GE

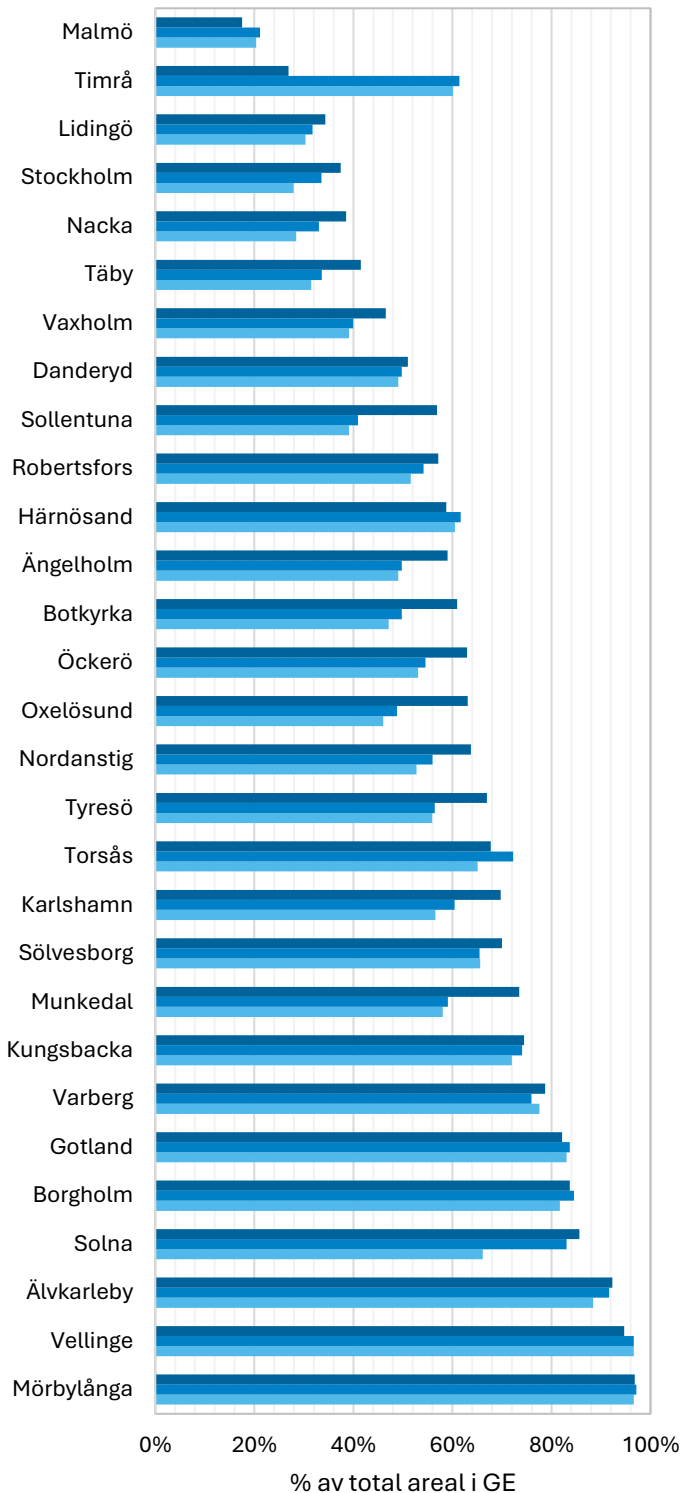
Kommuner med < 500 ha orörd areal i GE 1960

■ 1960 ■ 2016 ■ 2022

Andel orörd areal i GE

Kommuner med < 500 ha orörd areal i GE 1960

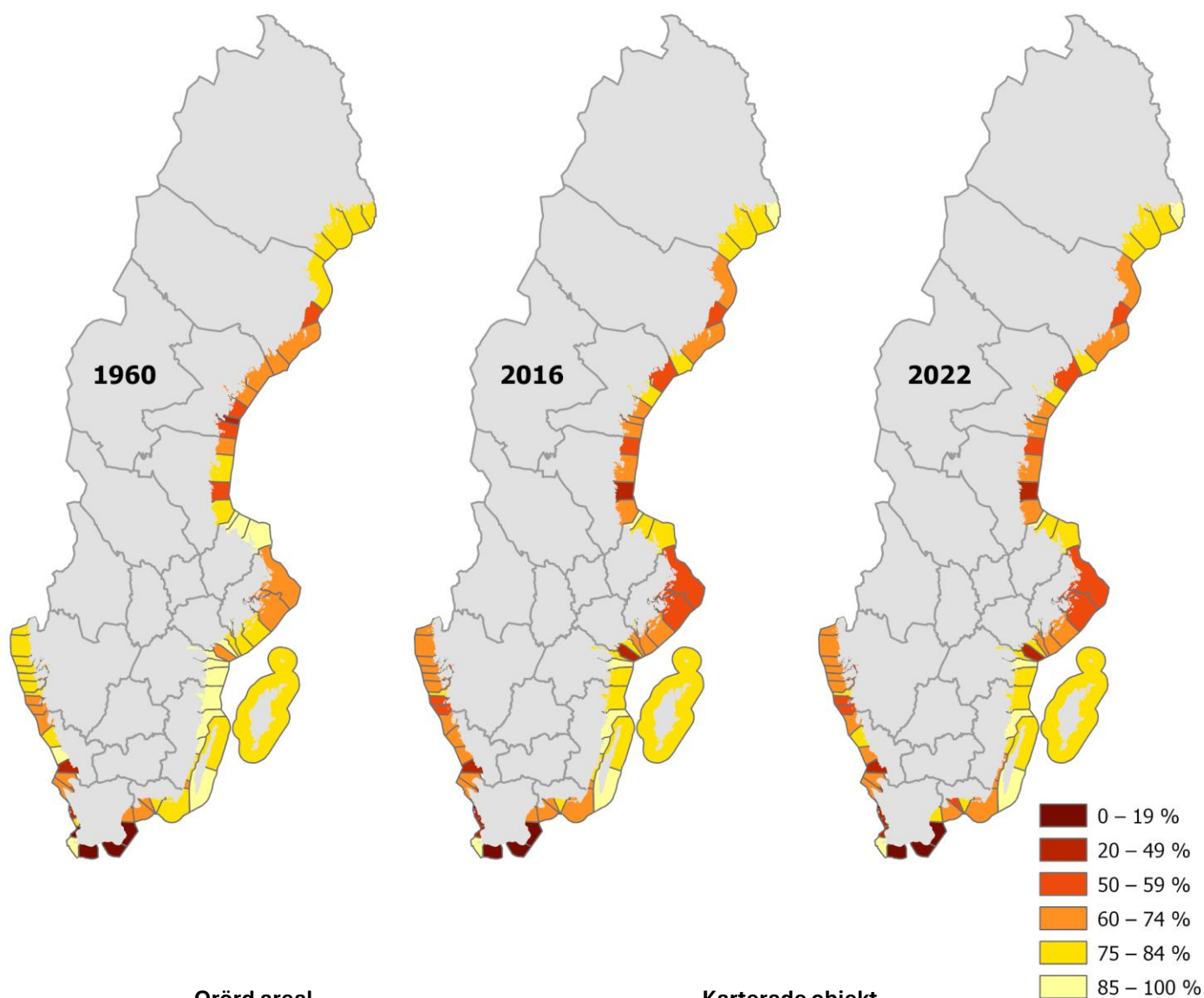

■ 1960 ■ 2016 ■ 2022

9. Orörd areal i GE per kommun, kartor

Andel orörd areal i GE per kommun 1960, 2016 och 2022

(% av varje kommuns totala areal i GE)

Orörd areal

Med orörd areal avses här de områden där avståndet till ett karterat objekt är mer än 100 meter.

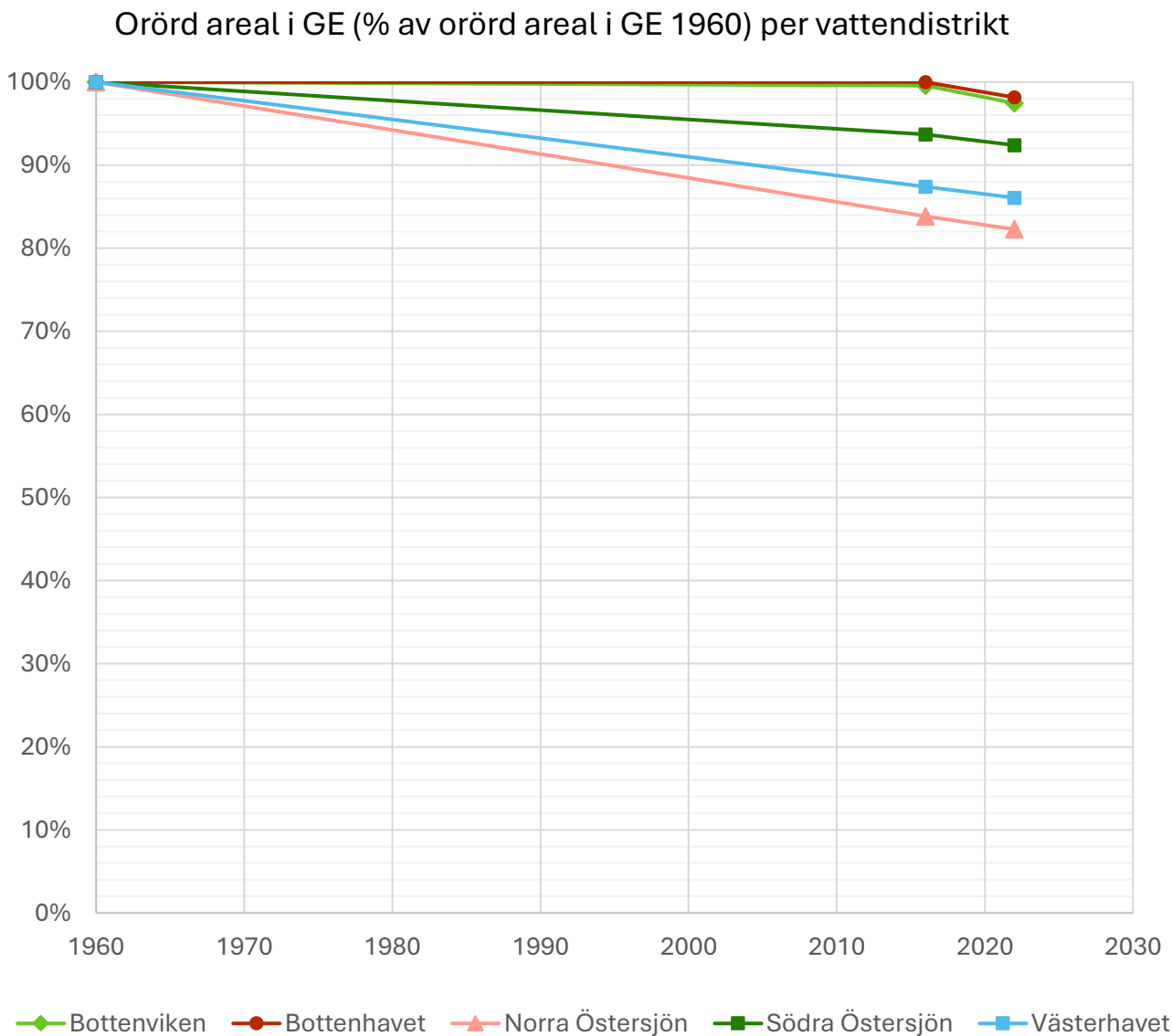
GE

Grunda vågexponeringsskyddade områden är inom djupzon 0-6 meter och har vågexponeringsklass "Ultra till extremt skyddat" och "Mycket skyddat".

Karterade objekt

- Broar
- Bryggor
- Byggnader
- Gångbroar
- Kajer
- Pirar
- Övrigt (t.ex. stenmurar, förfallen brygga/pir/stenmur, dykdalb, fyr/sjömärke eller timmerflottning)

10. Orörd areal i GE jämfört med 1960 per vattendistrikt, diagram

Orörd areal

Med orörd areal avses här de områden där avståndet till ett karterat objekt är mer än 100 meter.

GE

Grunda vågexponeringsskyddade områden är inom djupzon 0-6 meter och har vågexponeringsklass "Ultra till extremt skyddat" och "Mycket skyddat".

Karterade objekt

- Broar
- Bryggor
- Byggnader
- Gångbroar
- Kajer
- Pirar
- Övrigt (t.ex. stenmurar, förfallen brygga/pir/stenmur, dykdalb, fyr/sjömärke eller timmerflottning)

Jämförelse av 2016 och 2022 per kustvattentyp

Avgränsningar

När karteringarna för 1994 och 2008 utesluts kan hela Sveriges kust ingå i jämförelsen.

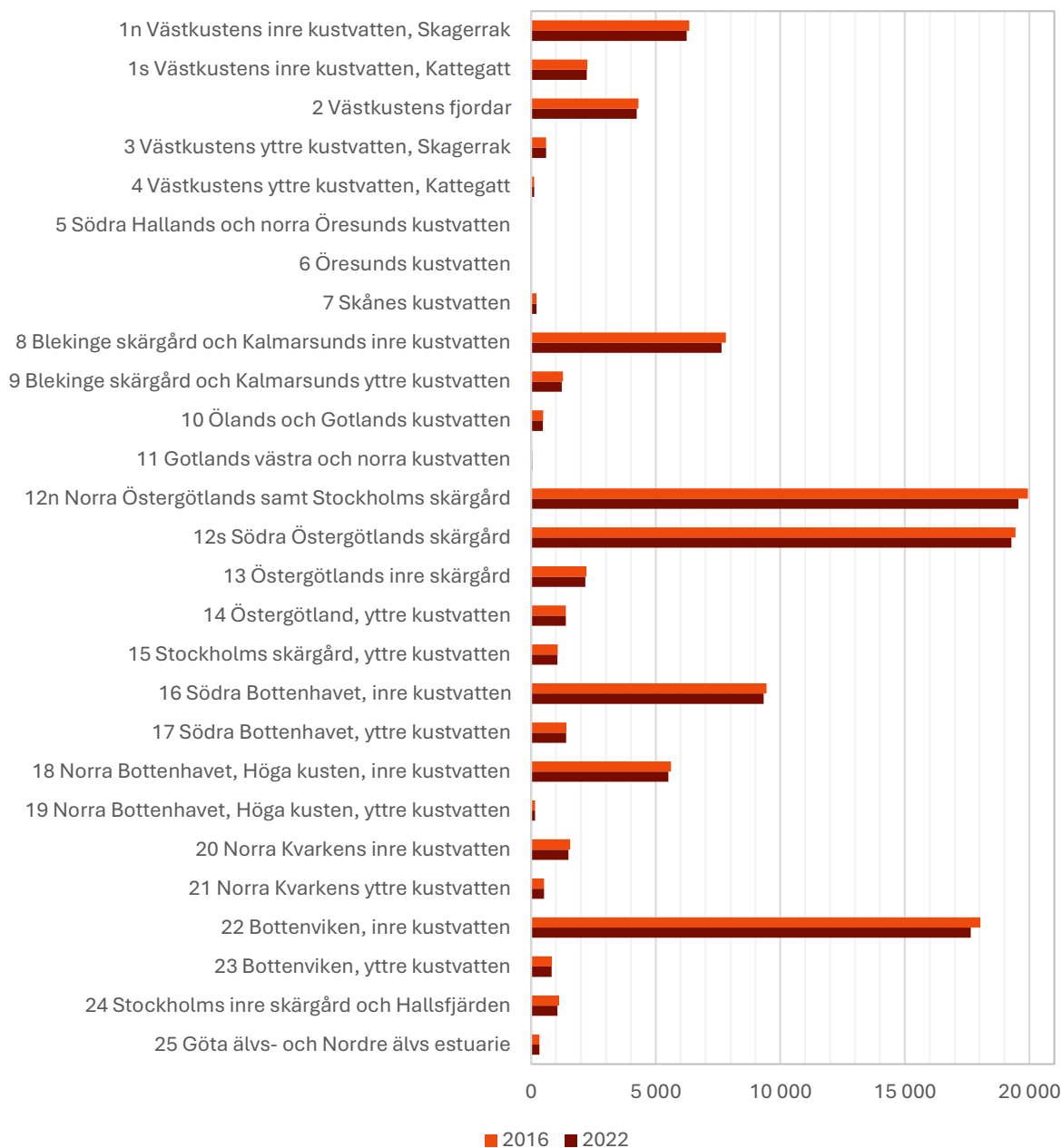
När karteringen av 1960 utesluts kan jämförelsen inkludera alla karterade objekt, inklusive muddringar, bortgrävningar och utfyllnader.

Kustvattentyper

Det geografiska underlag som använts till statistiken över orörd areal per kustvattentyp är en bearbetad version av kustvattenförekomster_2022_2027. Se beskrivning i avsnittet "Jämförelse av 2016 och 2022 per kustvattentyp" i dokumentet "Objektens längd och antal, kartor och diagram över påverkanstryck".

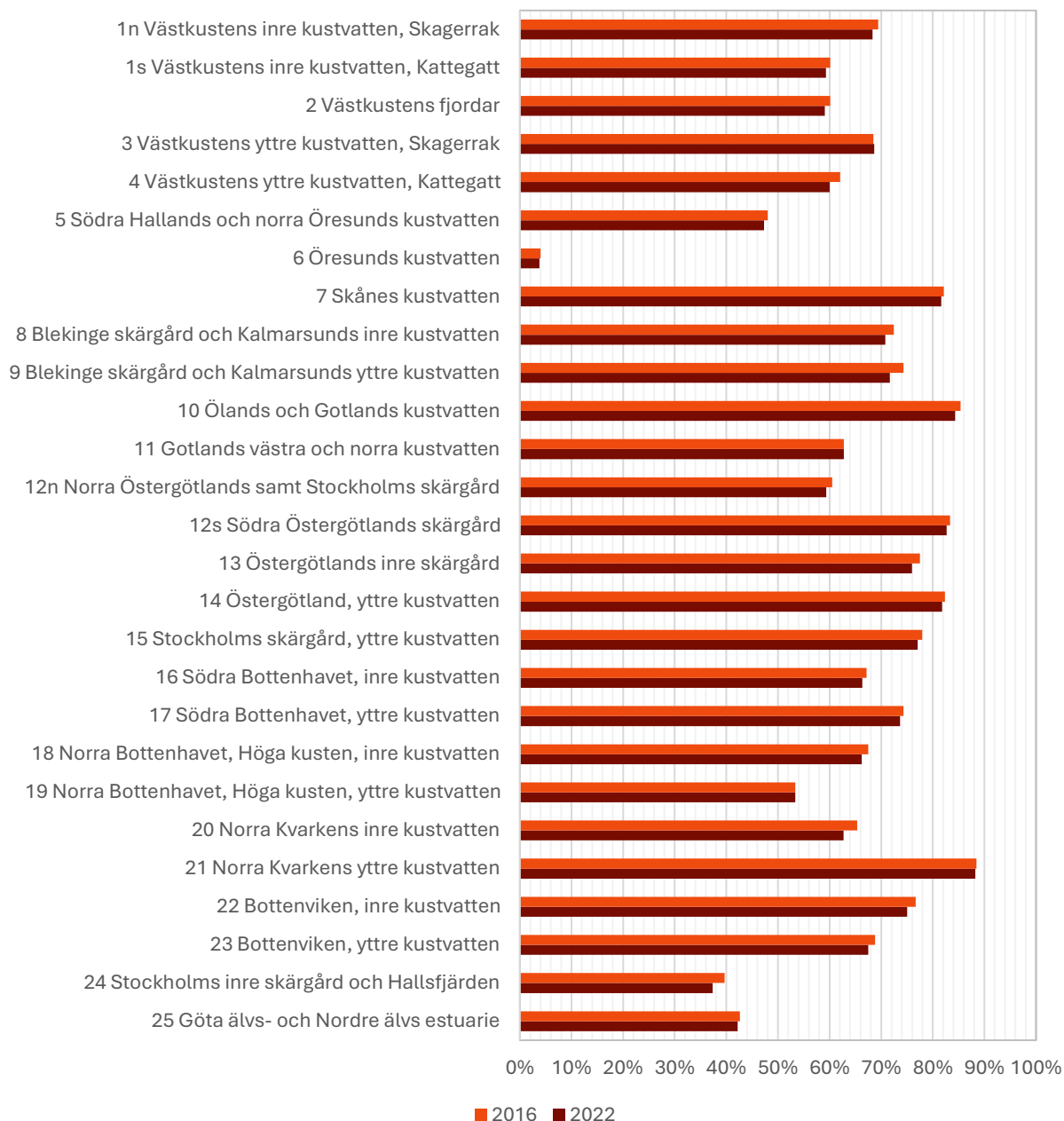
11. Orörd areal i GE per kustvattentyp

Orörd areal i GE (hektar)

12. Andel orörd areal i GE per kustvattentyp

Andel orörd areal i GE (% av GE)

Fragmentering av strandlinjen 2022, nationellt och per vattendistrikt

Avgränsningar

När karteringarna för 1994 och 2008 utesluts kan hela Sveriges kust ingå i jämförelsen.

När karteringen av 1960 utesluts kan jämförelsen inkludera alla karterade objekt, inklusive muddringar, bortgrävningar och utfyllnader.

Metod

Som ett mått på i hur hög grad strandlinjen fragmenterats i olika delar av Sverige redovisas antalet segment som strandlinjen består av efter exploatering. Som definition av exploatering används här strandlinjesträckor som ligger inom tio meter från något objekt som ingick i 2022 års kartering.

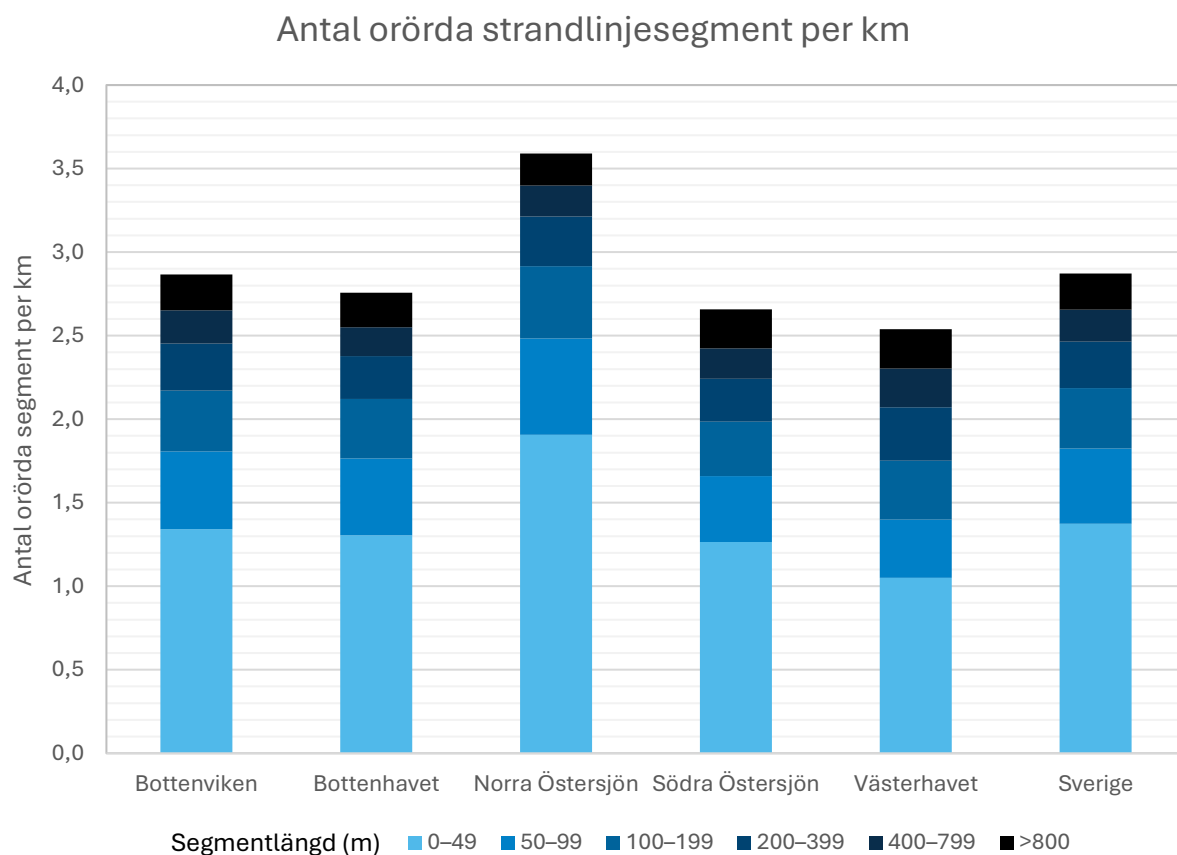
Karterade objekt

- Bortgrävningar
- Broar
- Bryggor
- Byggnader
- Kajer
- Muddringar
- Pirar
- Utfyllnader
- Övrigt (t.ex. stenmurar, förfallen brygga/pir, dykdalb, fyr/sjömärke)

Särredovisning av fastlandet och marina öar

Fastlandets marina strandlinje är cirka 11 400 km lång men utgör ändå bara 25 % av Sveriges totala marina strandlinje. Marina öar med en omkrets på minst 800 meter har en sammanlagd strandlinje på cirka 22 200 km och utgör därmed hälften av Sveriges totala marina strandlinje. Återstående 11 200 km marin strandlinje utgörs av små öar som har en omkrets på mindre än 800 meter. Fragmenteringen är störst på fastlandskusten och minst på de små marina öarna. Av den totala marina strandlinjen är 89 % av den sammanlagda längden orörd (dvs ligger längre än tio meter ifrån de objekt som ingick i 2022 års kartering).

13. Fragmentering av strandlinjen: Fastlandet

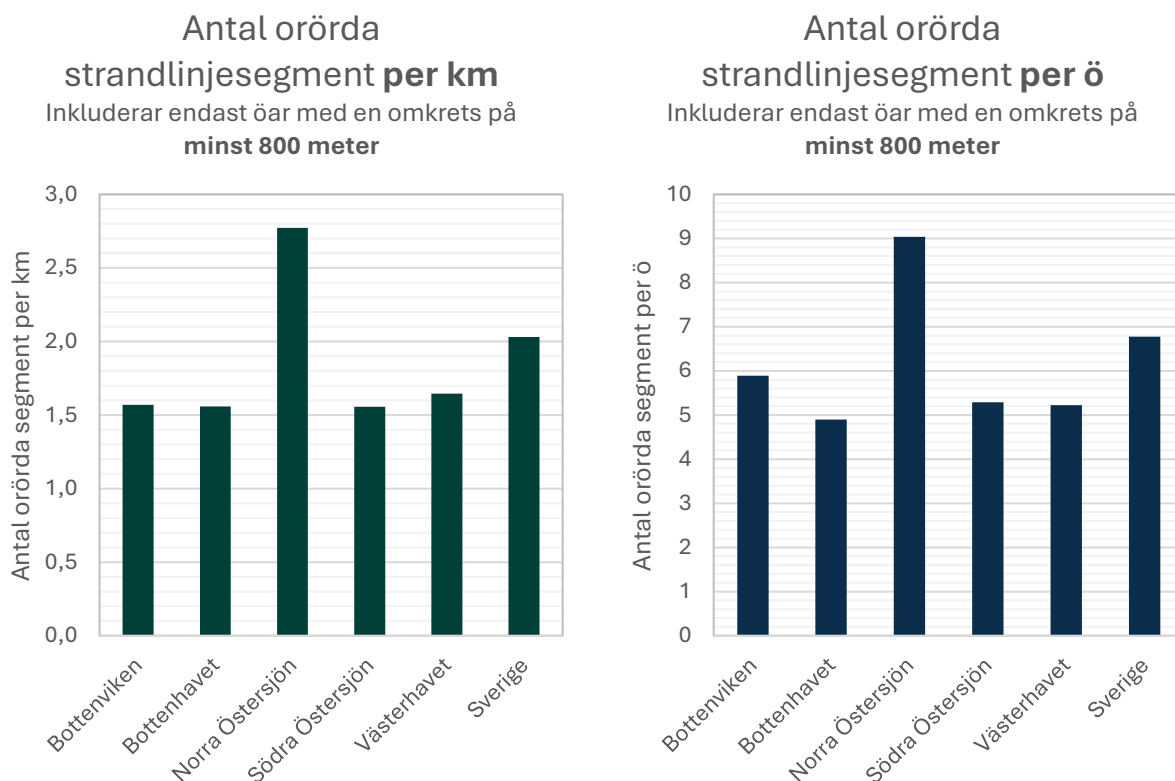

Varje vattendistrikt har ett enda strandlinjesegment för sin fastlandskust. Dessa delas upp i 32 676 stycken orörda strandlinjesegment. Vissa vattendistrikt har längre fastlandskust än andra. Därför redovisar diagrammet antalet orörda strandlinjesegment per km fastlandskust.

De orörda strandlinjesegmenten har delats in i olika kategorier baserat på deras längd. Det är inga stora skillnader mellan vattendistrikten i hur stor andel av distriktens alla orörda strandlinjesegment som är korta respektive långa. Alla vattendistrikt har klart störst andel orörda strandlinjesegment i den kortaste klassen: 0-49 meter. De orörda strandlinjesegmentens medianlängd är 55 meter.

Med orörd strandlinje avses strandlinjesträckor som är minst tio meter från något karterat objekt. Av hela Sveriges fastlandskust är 79 % av den sammanlagda längden orörd enligt denna definition.

14. Fragmentering av strandlinjen: Havsöar

Vad gäller havsöar, exklusive de allra minsta öarna med en omkrets på mindre än 800 meter, redovisas här fragmenteringen av strandlinjen på två olika sätt.

Det vänstra diagrammet redovisar antal orörda strandlinjesegment per km, precis som i föregående diagram som redovisade fastlandskustens fragmentering. Här går att utläsa att fragmenteringen är som störst i Norra Östersjön (2,8 orörda strandlinjesegment per km) medan fragmenteringen i de resterande fyra vattendistrikten är på en väldigt likartad nivå med cirka 1,6 orörda strandlinjesegment per km. Fragmenteringen är som väntat lägre på havsöarna än längs med fastlandskusten (där det i genomsnitt finns 2,9 orörda strandlinjesegment per km).

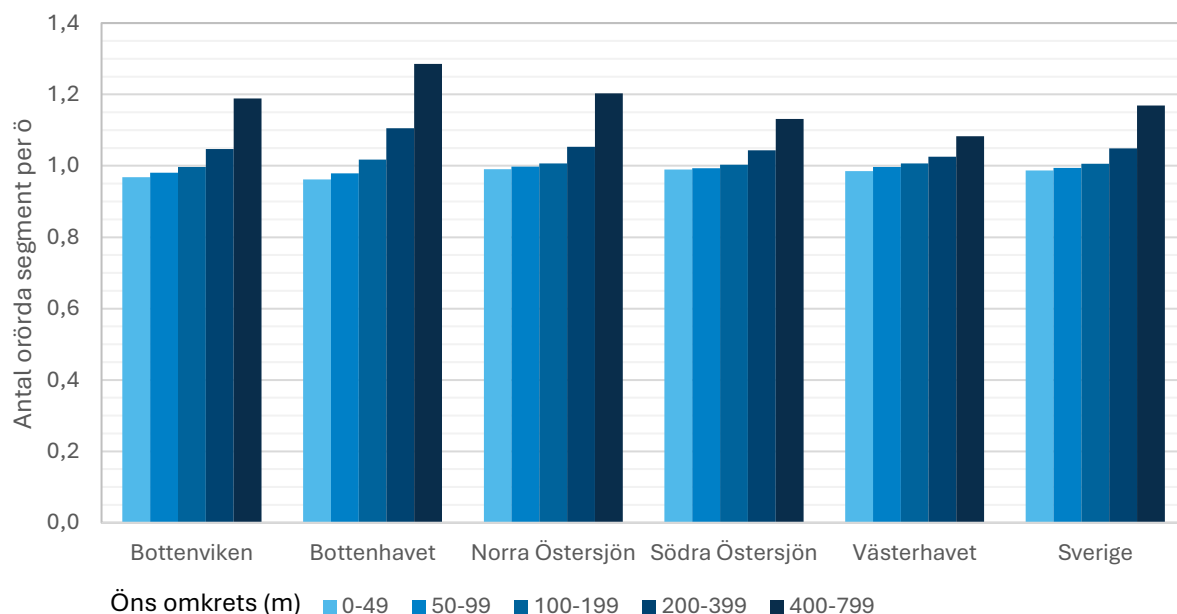
Det högra diagrammet redovisar istället antal orörda strandlinjesegment per ö. Havsöarna som dessa diagram baseras på, dvs de havsöar som har en omkrets på minst 800 meter, har en genomsnittlig omkrets på 3,4 km. Detta gör att antal orörda strandlinjesegment per ö blir 3,4 gånger större än antal orörda strandlinjesegment per km. Den genomsnittliga omkretsen av öarna skiljer sig något åt mellan de olika vattendistrikten och varierar mellan 3,1 och 3,4 km för alla vattendistrikt utom Bottniken som har öar med en genomsnittlig omkrets på 3,8 km. Att Bottnikens öar är lite större gör att stapeln för antal orörda strandlinjesegment per ö i Bottniken är lite högre än Bottnhavets, Södra Östersjöns och Västerhavets trots att de alla fyra har ett likartat antal orörda strandlinjesegment per km. Men även detta diagram visar tydligt att det är i Norra Östersjöns vattendistrikt som fragmenteringen är som störst.

Med orörd strandlinje avses strandlinjesträckor som är minst tio meter från något karterat objekt. Av alla Sveriges marina öar med en omkrets på minst 800 meter är 90 % av den sammanlagda längden orörd enligt denna definition.

15. Fragmentering av strandlinjen: Små havsöar

Små öar: antal orörda strandlinjesegment per ö

Uppdelat i olika ö-kategorier utifrån öns omkrets (m)

Här redovisas fragmenteringen av de riktigt små havsöarna med en omkrets på mindre än 800 meter.

Vad gäller de minsta 2 kategorierna öar, som har en omkrets på under 100 meter, blir det genomsnittliga antalet orörda strandlinjesegment något lägre än en per ö. Detta beror på att en del öar är helt exploaterade så att det inte återstår någon orörd strandlinje alls. På öar som har en omkrets på högst 40 meter räcker det i teorin med att två bryggor karterats för att ön ska anses helt exploaterad enligt nedanstående definition av orörd strandlinje.

Diagrammet visar att öar med en omkrets på mindre än 400 meter generellt inte har särskilt fragmenterad strandlinje. Detta eftersom antalet orörda segment per ö ligger mycket nära 1. För öar med en omkrets på 400-799 meter börjar fragmentering av strandlinjen synas men nivåerna är betydligt lägre än för större öar (se diagrammen på föregående sida). Skillnaderna mellan de olika vattendistrikten är små.

Med orörd strandlinje avses strandlinjesträckor som är minst tio meter från något karterat objekt. Av alla Sveriges marina öar med en omkrets på mindre än 800 meter är 98 % av den sammanlagda längden orörd enligt denna definition.